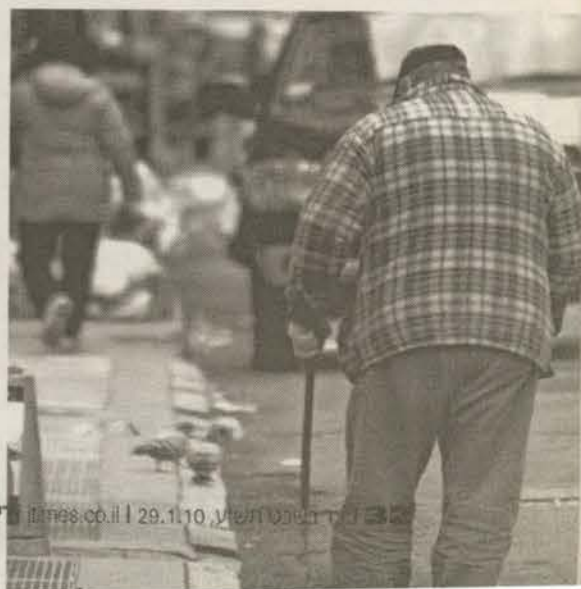

צויד הצבעים

הרב ליאור אנגלמן רוצה שהאנשים השקופים יתחילו להיראות ולקבל יחס - מהלקוחות האדישים בחנויות, מהסביבה המתנכרת, וגם מדייני בתי הדין. בקובץ סיפוריו החדש הוא תובע את עלבונם ומנסה להשמיע קול חברתי שבוקע מבית המדרש. בחלק מהמקרים הקול הזה פתח תיבות פנדורה משפחתיות, ואנגלמן עצמו הוזעק לעזרה

אלישיב רייכנר | צילום: מרים צחי

ב אחד מימי שישי, זמן לא רב לפני כניסת השבת, חזר הרב ליאור אנגלמן משמחה משפחתית ונכנס לסופרמרקט לקנות כמה מצרכים. כשעמד ליד הקופה נתקל מבטו בעובדת המקום, אישה דתייה ממוצא אתיופי, האורות בשקיות את המצרכים בעבור הקונים. "פתאום שמתי לב שהיא נמצאת באיזה צל", הוא מספר. "אף אחד מהקונים אפילו לא אמר לה תודה. חשבתי לעצמי: ריבונו של עולם, מה אישה דתייה עושה כאן בשעה כזו, ואיך זה שאף אחד לא מתייחס אליה?". הסיטואציה הכליך פרוזאית עוררה משהו אצל אנגלמן. בעקבותיה הוא ישב לכתוב סיפור קצר המתאר כיצד משקפיים מיוחדים שנתנה לו אותה אורזת מצרכים, מסייעים לו להבחין באנשי הצללים' בחיינו - מחתים הקבלות בסופר, מטאטא הרחובות מחבר העמים, המאבטח בקניון.

'שקופים', שמו של הסיפור, הוא גם שמו של הספר שאנגלמן הוציא לאור לאחרונה, ובו קובץ סיפורים שכתב בשנים האחרונות. העלילות שונות ומגוונות, אבל חוט של חסד וחמלה אנושית מחבר בין כולן. אישה מוכה שאינה מצליחה להיחלץ מציפורני בעלה המכה, ילד אלים שרגישותו מתגלה רק מול סבתו, דווקא מבוגרת, אישה עקרה וקשיש שנגטש על ידי משפחתו - כולם אנשים שקופים שאנגלמן בסיפוריו החברתיים מבקש להעניק להם קול וצבע. "יש לי אהבה לאנשים שלא יודעים להביע את עצמם", הוא מתוודה. "אני נשבה בקסם של מי שלא נמצאים בכותרות ובמרכז הבמה. אני מקווה שבאמצעות הסיפורים על האנשים השקופים, הקוראים יצליחו לראות אותם, לדוג אותם מהשקט שלהם. אולי אפילו ללמוד מהם דבר או שניים".

האיור נותן את המכה

את הסיפור הראשון שלו כתב ליאור אנגלמן לפני כמעט עשרים שנה. כתלמיד בן 18 בישיבת 'שבי חברון' הוא הגיע לשיעור בביתו של רב מפורסם בירושלים, וכשנכנס לשירותים גילה שם להפתעתו ספדייה קטנה של ספדי חולין. מהסיטואציה הזאת נוצר סיפור בשם 'דמו' אודות רב גאליה, "איש קדוש ונורא", שספדי החול שגילה בחדר השירותים בבית רבו פתרו לו את בעיית ההרהורים בדברי תורה שנאסרו בבית הכיסא. הדפים המודפסים שכבו במגירה שנים רבות, ונשלפו ממנה רק לרגל הספר החדש.

כמו ניתוח לב פתוח בלי הרדמה. ליאור אנגלמן

את הסיפור הראשון שלו כתב ליאור אנגלמן לפני כמעט עשרים שנה. כתלמיד בן 18 בישיבת 'שבי חברון' הוא הגיע לשיעור בביתו של רב מפורסם בירושלים, וכשנכנס לשירותים גילה שם להפתעתו ספרייה קטנה של ספרי חולין. מהסיטואציה הזאת נוצר סיפור בשם 'רמז' אודות רב גאליה, "איש קדוש ונורא"

לאף שלנו, אצל אנשים נאורים ואינטליגנטים". בעקבות פרסום הסיפור הזה אף נתבקש אנגלמן להתערב ולהשכיח שלום בין נערה לבין אביה, שסילק אותה מביתו כשנתיים קודם לכן ומאז אין ביניהם קשר. "הם הגיעו אליי והייתי מעורב בניסיון לחבר ביניהם. האב, איש חינוך ותיק, ניסה להסביר לי את משנתו החינוכית ולנמק את ההרחקה של בתו מהבית. היום יש צעדי חיבור ראשוניים, ואני מקווה שזה יתקדם".

יש בסיפור הזה משנה חינוכית די ברורה, שמטילה על ההורים את האחריות למצב הבן.

"יש המון כוח באהבה של הורים וילדים לנצח מחיצות, פערים, ואפילו שנאה. יחד עם זה, ההורים לא מוצגים כאחראים למצב של בנם; יש לו בחלט אחריות לעצמו. הסיפור גם לא נגמר בחיוב שמשדר שהכול הסתדר, אלא רק בהתחלה של תהליך. הבן ראה משהו בעיניים שלהם והם ראו משהו בעיניים שלו, אבל מה יקרה מחר? לא ברור, אולי הוא יחזיק שוב את השערות של אחותו. הכול פתוח.

"אני בא מעולם של אמונה - לא במוכן הדתי אלא במוכן האופטימי. אמונה שבכל המצבים השבורים יש איזושהי נקודת אחיזה שממנה אפשר לעלות. אני חושב שזה מה שעושה טוב לאנשים בקריאה. מצד שני, התוצאה לא בנאלית, כך אני מקווה. הסיפורים לא נגמרים בהם חיו בעושר ובאושר עד עצם היום הזה".

הדיינים בסיפור 'לא היה ולא נברא' מתוארים כבעלי רגישות אנושית גבוהה. אנגלמן, שהקדיש שש שנים ללימודי דיינות, משוכנע שכך צריך בית דין רבני להיראות. "דיין צריך להיות מסוגל לא להישאר בנוקשות של החוקים, אלא להקשיב לאנשים שעומדים מולו. אחד מאבות בית הדין הראשונים שלנו היה אבטליון, שהיה גד צדק, ותרגום שמו הארמי הוא 'אב של הקטנים'. כך צריך להיראות בית דין במדינת ישראל. דיין צריך להרגיש שהוא אבא של אותו ילד קטן או עני מסכן. מי שיושב בדין ורואה מצבים ופוסק, צריך להיות רגיש ולראות גם את האנשים השקופים".

הדימוי הציבורי של בתי הדין הדיינים די שונה בימינו.

"אני לא מספיק בקיא לומר מה דימוי ומה מציאות, אבל כל מה שהוא מציאות, צריך לדעתי לעבור איזושהו מגע של רגישות כלפי האנשים האלה".

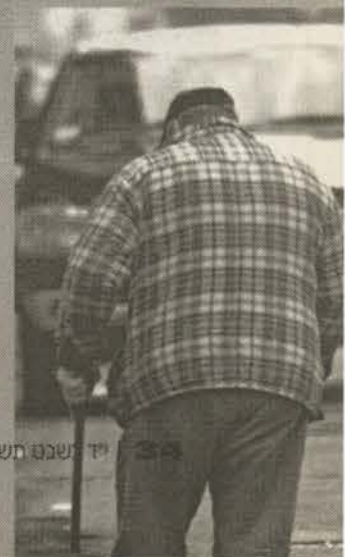
סיפוריו לאור. לאחר שקרא כמה מהסיפורים, אמר הרב אבינר, בחוש ההומור האופייני לה: "האיש הזה גנב. הוא גונב את הסיפורים שלו מכלל ישראל".

הלחצים עשו את שלהם, אך נדרשה דחיפה נוספת. לפני כשנה אשפו אנגלמן את רכבו במוסך בירושלים, ובדרכו לשם נתקל במשרדי ההוצאה לאור של ספריית בית-אל והחליט להיכנס. חומר כתוב לא היה בידי, אבל באמצעות האינטרנט הוא שלף כמה מכתביו והציג אותם בפני מנהלי ההוצאה. הגיחה הבלתי מתוכננת הזו היא שבסופו של דבר הפכה את הספר מרעיון למציאות.

'שקופים' אינו נראה כספר פרוזה רגיל. הוא עוצב באופן ייחודי, כמעט אלבומי, ולאורכו משולבים איורי עומק של חמוטל שהינו. "המחשבה הייתה לרווח את הספר, בין במוכן הגרפי ובין במוכן האיורי, כי הסיפורים בו דורשים הפנמה ועיכול", מסביר אנגלמן. "יש כמה שהם כמו ניתוח לב פתוח בלי הרדמה. לפעמים הסיפור מספר עד מקום מסוים שאליו המילים מגיעות, והאיור הוא זה שנותן את המכה בפטיש".

בלי חיבוק בהפיאנד

חלק לא מבוטל מהסיפורים נוגע במקומות כואבים בחיי המשפחה. 'לא היה ולא נברא' מספר על הורים שהתייאשו מחינוך בנם פורק העול, והם מובילים אותו לבית הדין כדי שיוכרז כבן סוור ומורה, החייב במיתה. הדיינים מצליחים בחוכמתם וברגישותם, באמצעות תחקיר הלכתי כביכול, למוסס מעט את החומות בין ההורים לבנם. "זה פתח תיבת פנדורה", מספר אנגלמן. "קיבלתי שיחות טלפון מבני נוער ומהורים, בעיקר אמהות, עם סיפורים שלא חלמתי שיכולים לקרות, ממש מתחת

הסיפור הבא של אנגלמן נולד שנים ספורות לאחר מכן, במהלך תפילת יום הכיפורים ביישוב פסגות, שם התגורר עם משפחתו. לקראת תפילת נעילה הוא חש שרגליו מוליכות אותו מהמניין האשכנזי, מקומו הטבעי, למניין של בני עדות המזרח שהתקיים בסמוך. שם הוא גילה להפתעתו מתפללים נוספים שהגיעו מבית הכנסת האשכנזי. כבר במוצאי אותו יום כיפור כתב אנגלמן סיפור, בעקבות הפערים שמצא בין האופי המפויס של נעילה הספרדית לבין היראה הממלאת את המקבילה האשכנזית. עוד לפני בניית הסוכה הוא נכנס לבית הכנסת וכתב את 'עורי צפון ובואי תימן', המספר על בן עדות המזרח ובחורה אשכנזייה המבקשים להינשא, ונתקלים בסירוב של הוריהם שמתקשים לעכל את ההחלטה. את הסיפור הזה שלח אנגלמן בשנת 2000 לתחרות הסיפור הקצר של 'מקור ראשון', וזכה.

לפני כארבע שנים, והוא כבר רב בישיבת 'עטרת כוהנים' שברובע המוסלמי בירושלים וב'מורשת הרובע', החל אנגלמן לכתוב מאמרים תורניים בעלון 'באהבה ובאמונה', היוצא לאור על ידי מכון מאיר. מדי פעם שילב שם סיפורים פרי עטו. תגובות הקוראים דחפו אותו לקבץ את הסיפורים ולהוציאם לאור.

"גם על מאמר אתה מקבל תגובות, אבל כשאתה כותב סיפור זו ליגה אחרת, כי מדובר בתגובות מהבטן", אומר אנגלמן. "זה נוגע ומערבב לקוראים את המקומות הכי חשובים והכי עדינים. סיפור משפיע על אנשים הרבה יותר מדיבור, מאמר או שיעור".

גם הרב שלמה אבינר, ראש ישיבת 'עטרת כוהנים', שלח לאנגלמן רמזים עבים שהגיע הזמן להוציא את

